

Konstruktiokielioppi*

Jan-Ola Östman

Åbo Akademi

Abstract. The paper gives a brief presentation of Construction Grammar, as developed by Charles Fillmore, Paul Kay, and their colleagues at UC-Berkeley. Since not much is published on Construction Grammar as yet, I have to a large extent based the overview on lecture notes, and a number of (drafts of) unpublished manuscripts, to which Charles Fillmore has kindly given me access.

Naturally, I remain solely responsible for any misinterpretation or misunderstanding my overview might contain.

1. Taustaksi

Kiinnostukseni konstruktiokielioppiin perustuu suurelta osin jatkuvaan kiinnostukseeni Charles Fillmoren lingvistisiin ajatuksiin. Kirjoitettuaan väitöskirjansa transformaatiokielioppiin liittyvästä aiheesta Fillmore reagoi 60-luvun loppupuolella, varsinkin artikkelissaan "The Case for Case", Noam Chomskyn esittämää keinotekoisia syvärakennetta vastaan. Fillmore argumentoi George Lakoffin, James D. McCawleyn, John R. Rossin ja Robin Lakoffin tavoin, että ilmauksen 'syvärakennetta' pitää etsiä lähempää semantiikkaa.

Fillmoren aikaisempien töiden mukaan semanttisesti eli loogis-kognitiivisesti yksinkertainen lause koostuu predikaatista ja sen argumenteista, eli semanttisista rooleista tai 'sijoista'. Tällaisia rooleja ovat esim. Agentti, Lokatiivi ja Instrumentti. 'Sijakieliopissaan' Fillmore selvittää yksityiskohtaisesti, miten tiettyjen sääntöjen avulla tästä semanttisesta syvästruktuurista päästään

pintarakenteeseen; millä perusteella esimerkiksi lauseen subjekti valitaan.

Paul Postalin ja David Perlmutterin 1970-luvun puoli-välissä kehittämä relaatiokielioppi (ks. esimerkiksi Perlmutter & Postal 1977) perustuu tavallaan (huolimatta siitä, hyväksyisivätkö Postal ja Perlmutter tämän tulkinnan vai ei) paitsi Jespersenin kirjassaan Analytic Syntax esittämiin väitteisiin ja analyysihin myös paljolti Fillmoren sija-kieliopin perusideoihin. Relaatiokieliopissa kieliopin perusyksiköt ovat nimittäin subjekti ja objektit eivätkä kategoriaalisesti määritellyt N:t ja NP:t. Postal ja Perlmutter tosin liikkuvat Chomskyn määrittelemän syvärakenteen tasolla, kun taas Fillmore etsii semanttisempaa lähtökohtaa lauseiden generoimiseen. Luennoissaan (esim. 1979-1981) Berkeleyssä Fillmore on myös osoittanut, että relaatiokielioppi voidaan tehdä semantiikkaan perustuvaksi lisäämällä semanttiset roolit relaatiokieliopin ensimmäiseksi stratumiksi. Olen itse pitänyt tätä sija- ja relaatiokieliopin yhdistelmää kiinnostavana mallina, koska siihen voi melko helposti lisätä pragmaattista tietoa ja tilannetietoa. (Vrt. myös Leinonen & Östman 1983 ja Östman 1986a.)

Merkitys perustuu mitä suurimmassa määrin valinnan mahdollisuuteen kuten J.R. Firth aikoinaan toistuvasti tähdensi. Tämä pätee myös semantiikan ja jopa implisiittisen pragmatiikan¹ alalla. Ajatelkaamme konkreettista esimerkkiä, vaikkapa taloudellista transaktiota. Fillmoren mukaan semanttisia rooleja on kahta lajia: tilannerooleja ja sijaroleja. Taloudellisessa transaktiossa tilannerooleja ovat ostaja, myyjä, tavara ja raha. Näiden joukosta puhuja voi tehdä semanttisen valinnan: hän voi esimerkiksi valita agentiksi, eli tietyksi sijarooliksi, ostajan. Fillmoren mukaan lauseen sijaroolit 'syntyvät' tällä tavalla.

1970-luvun alkupuolella Fillmore tutki enimmäkseen semantiikkaa ja vuosikymmenen loppupuolella pragmatiikkaa. Eritoten hänen tutkimuksensa kielen deiktisistä aspekteista

ja skripteistä (Frame semantics) lienevät yleisesti tunnettuja.

Olen halunnut antaa niille lukijoille, jotka ehkä eivät ennestään tunne Fillmorea, yllä olevan lyhyen esityksen hänen lingvistisestä kehityksestään, koska mielestäni se selittää melko hyvin - vaikka ei täysin - miten hän on päätenyt konstruktikieliopin kaltaiseen malliin.

2. Konstruktikieliopin suhde toisiin teorioihin

Konstruktikielioppiin on sisälletty informaatiota sekä Fillmoren semantiikasta että hänen pragmatiikastaan. Kuitenkin konstruktikielioppi esimerkiksi käyttää transformaatiokieliopin eri versioiden paradigmaattisesti määriteltyjä kategorioita eikä syntagmaattisesti määriteltyjä suhdemerkkejä kuten subjekti ja objekti. Malli siis vaikuttaa melko eklektiseltä, mikä on periaatteessa vain positiivista.

Vaikka Fillmore on viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana pääasiallisesti tutkinut semantiikan ja pragmatiikan kysymyksiä, hän on aina ollut kiinnostunut siitä, miten tietomme semantiikasta ja pragmatiikasta sopivat yhteen sen kanssa, mitä tiedämme syntaksista. Konstruktikielioppi menee mielestäni liiankin pitkälle korostaessaan, että suuri (ehkä jopa suurin) osa siitä, mitä pragmatiikan alalla nykyisin tutkitaan, on koodattu kielioppiin, ts. syntaksiin. Konstruktikieliopin kehittäjien mukaan se, minkä syntaktikko PYSTYY tekemään, myös PITÄÄ ANTAA syntaktikon tehtäväksi - ja loput jättää pragmatikolle.

Yllä esitetty kanta pitää tietysti ajatella ainoastaan yhdeksi mahdolliseksi mielipiteeksi siitä, miten kielitieteilijän pitää analyysissään edetä. Pragmatikko voisi esimerkiksi ehdottaa vastakkaista lähentymistapaa: se minkä pragmatikko ja pragmatikka pystyvät tekemään - eli se minkä pystymme selittämään viittaamalla ihmisen sosiaalisuuteen, kulttuuriseen ja kognitiiviseen käyttäytymiseen - meidän pitää myös antaa pragmatiikan selittää; loput voidaan

jättää syntaksille ja syntaktikolle. Toisin sanoen, ongelmana ei ole se, ettei kielitieteilijöillä olisi mielipiteitä ja näkemyksiä; ongelma on se, että erilaisten näkemysten kannattajat eivät tarpeeksi keskustele toistensa kanssa siitä, mikä on tarkoituksenmukaisin ja valaisevin tapa kuvata ja selittää jokin kielen ilmiö.

Tähän mielipiteeseen myös konstruktiokieliopin harrastajat varmasti yhtyvät. Itse asiassa Fillmore tähdentää, että esimerkiksi englannin kielessä on erittäin vähän sellaisia puhtaasti syntaktisia konstruktioita, joihin ei liity erityistä semanttista tai pragmaattista funktiota. Lähin ehdokas lienee englannin prototyyppinen subjekti-predikaatti-konstruktio, koska englannissa subjektina voi olla melkein mikä tahansa. (Näin ei monessa muussa kielessä ole.)

Fillmore puolusti sijakielioppiin liittyvissä kirjoituksissaan käyttämänsä sijan käsitettä vetoamalla siihen, että melkein samasta asiasta oli keskusteltu perinteellisissä kieliopissa. Konstruktiokieliopinkin perusideoita puolustettaessa pyydetään perinteitä avuksi: kun perinteellisesti puhutaan kielen tuntemisesta, ajatellaan kieliopillisten rakenteiden luetteloa. On olemassa lausetyyppejä, kuten passiivilause, refleksiivinen lause tai eksistentiaalilause, ja lauseketyyppejä, eli sanaliittotyypppejä, kuten prepositioliaseke ja verbilauseke. Esimerkiksi NP-symboli edustaa kaikkien niiden yksiköiden (esim. mies, hyvä mies) luokkaa, jotka voivat esiintyä tämän symbolin ilmeneismuotona.

Transformaatiokieliopin tulon jälkeen on totuttu pitämään itsestään selvänä, että kielellinen kompetenssi perustuu kielen osiin eikä holistisiin rakenteisiin. Transformaatiokieliopin mukaan puhujalla on kyky rakentaa rajattoman monimutkaisia lauseita käyttämällä yhä uudelleen muutamia suhteellisen yksinkertaisia ja suureksi osaksi universaaleja sääntöjä ja periaatteita. Tätä pientä sääntöjen

ja periaatteiden joukkoa pidetään lisäksi sellaisten rajoitusten alaisena, jotka takaavat, että sääntöjen oppiminen on helppoa. Lisäksi säännöt toimivat sellaisen kognitiivisen järjestelmän sisällä, jonka monimutkaisuudet ovat suureksi osaksi synnynnäisiä eivätkä opittuja.

Lainaan seuraavaksi Fillmoren melko jyrkkää kritiikkiä transformaatiokielioppeja kohtaan:

It is my opinion that as generative grammars have become more and more elaborate, the set of phenomena they see themselves as responsible for has shrunk, to the extent that, while they are clearly capable of generating and recognizing unlimitedly complex sentences, most of what the speakers of a language produce and comprehend fall outside of their scope.

3. Perusainekset ja päämäärät

Transformaatioteorioiden vastapainoksi konstruktio-kieliopin ensisijaisena päämääränä on tehdä selkoa kielen KAIKISTA RAKENTEISTA.

Tässä päämäärässä on monta tärkeätä kohtaa. Ensinnäkin konstruktiokielioppi ei rajoitu tavallisimpien rakenteiden analysoimiseen. Se ei edes välttämättä aloita niistä rakenteista, jotka voidaan ehkä a priori väittää universaaleiksi. Päinvastoin, konstruktiokielioppi - toisin kuin useimmat kieliopit - lähestyy kutakin kieltä tutkimalla ensisijaisesti tämän kielen monimutkaisimpia rakenteita, niitä, joita yleensä pidetään kielen 'periferiana'. Konstruktiokieliopin kannattajien mukaan ainoastaan tällä menetelmällä saamme yleiskuvan siitä, mitä kielen kieliopin täydelliseen kuvaukseen kuuluu. Sitä paitsi suurin osa jokapäiväisissä keskusteluissa esiintyvistä rakenteista kuuluu konstruktiokielioppia puolustavien mielestä nimenomaan tähän huonomaineiseen niin sanottuun 'periferiaan'.

Muuten konstruktiokielioppi - muiden generatiivisten kielioppien lailla - pyrkii antamaan täydellisen ja eksplisiittisen kuvauksen kielen lauseiden muodon ja merkityksen

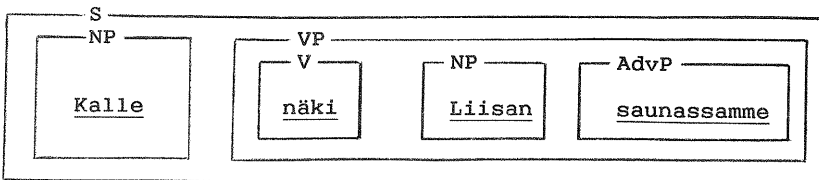
välisestä suhteesta. Konstruktiokieliopissakin on mahdollisuuksia rajattomaan mutkikkuuteen. Myös konstruktiokielioppi pitää yksinkertaisuutta ja yleisyyttä parempana kuin pelkkää ilmiöiden luettelemista.

Konstruktiokieliopissa lingvistinen tieto nähdään symboleista - kieliopillisista konstruktioista - koostuvana pitkänä luettelona. Nämä konstruktiot ovat syntaktisia kaavoja, ikään kuin arkkitehdin sinikopioita, jotka ilmoittavat, mikä osuus kullakin konstruktiolla on oltava lauseen koko rakenteen merkityksessä. Kaavoissa voidaan myös tarvittaessa ilmoittaa konstruktion käyttöehtoja. Tällä tavalla semanttiset ja pragmaattiset tiedot saadaan liittymään suoraan rakenteen syntaksiin.

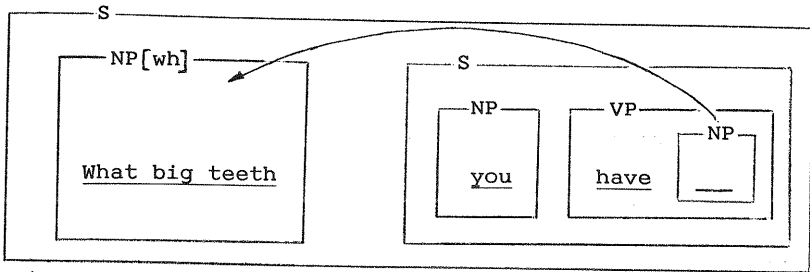
Lingvistinen kompetenssi on siis ainakin yhtä paljon kaavojen kuin sääntöjen osaamista - ehkä kokonaankin. Puhujilla on kielellisiä kykyjä, jotka vaativat tietoa monimutkaisista kieliopillisista kaavoista sinänsä, eikä mutkikkaita kaavoja voida analysoida itsenäisesti ymmärrettyjen yksinkertaisten kaavojen tuloksiksi. Konstruktiokieliopissa tämännäköisen tiedon olemassaolo ja käyttö on itsestään selvää, eikä sitä varten tarvitse laatia luetteloa poikkeuksista.

4. Graafisesti: 'laatikoita laatikossa'

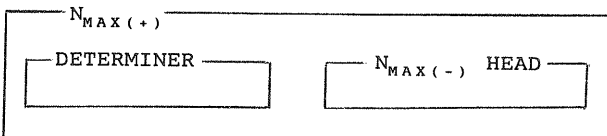
Konstruktiokieliopin harrastajat havainnollistavat lauseen rakennetta laatikoiden avulla. Laatikoiden käyttö ei kuitenkaan tuo kuvaukseen mitään uutta ja ihmeellistä. Lauseen graafista analyysia ei tehdä IC-analyysin tapaan lauseen alle eikä transformaatiokieliopin lailla lauseen yläpuolelle vaan lauseen ympärille:

Tavallaan konstruktiokieliopin laatikkodiagrammi (box diagram) yksinkertaisesti kuvaa mallin harrastajien pyrkimystä ilmaista mallinsa eroavan toisista malleista. Itse asiassa Fillmore (1985:74) sanookin, että hän käyttää laatikkoja eikä puita, koska oksat ovat tiellä, kun hän haluaa piirtää kuvioon viivoja ja nuolia kuvaamaan muuta informaatiota kuin lausekerakennetta. Esimerkkinä Fillmoren 'nuolista' on seuraava Chomskyn jälkiteoriaa (trace theory) muistuttava kuvio.

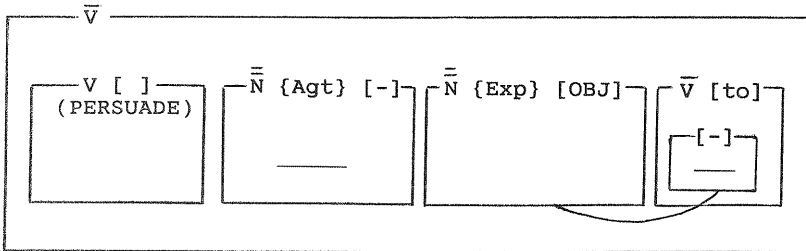
Laatikoiden ympäröiksiin voidaan lisätä monenlaista informaatiota. Esimerkiksi laatikon kuvaaman konstituentin ulkopuolinen syntaksi, eli mikä rooli konstituentilla on (tai voi olla) toisten konstituenttien sisällä, ilmaistaan reunuksissa. Fillmoren englannin kielen determinatiivinen kaava on esimerkiksi tämän näköinen²:

Huomattakoon, että 'DETERMINER' ei ole kategorian vaan roolin nimitys. Kategorioita, jotka voivat esiintyä tässä

asemassa, ovat - englannissa - esimerkiksi artikkelit, demonstratiivit, possessiivilausekkeet ja kvanttorit. Konstruktion reaalistumilla voi lisäksi olla piirteitä, jotka eivät esiinny kuviossa mutta jotka se saa joidenkin yleisten periaatteiden seurauksena. Esimerkiksi epämääräisen artikkelin esiintyminen johtaa automaattisesti siihen, että NP tulee kokonaisuudessaan epämääräiseksi.³

Ympäryksiin voidaan myös lisätä rakenteen semanttis-pragmaattinen kuvaus eli reseptimäinen tieto, joka määrittelee konstruktion manifestoinnin semanttisen merkityksen ja pragmaattisen funktion. Konstruktiokieliopissa sanojakin määritellään konstruktioiden avulla (vrt. sijakieliopin leksikko). Rakenteen semanttista merkitystä kuvaavaksi esimerkiksi annan - yksityiskohtia selittämättä - persuade-sanan toisen merkityksen, 'X PERSUADE Y TO Z'.⁴

Joidenkin konstruktioiden kuvaukseen tulee siis aukkoja, variabeleita tai kaavoja. Kuvattaessa lausetta, joka sisältää tällaisen konstruktion, aukot täytetään ja variabelit saavat määrätyn arvon.

5. Perusargumentti pähkinänkuoressa

Mainitsin, että Fillmore ehdottaa kunkin kielen tutkimuksen lähtökohdaksi kielen 'perifeerisiä' konstruktioita eikä sen ydinrakenteita. Hänen motivaationsa periferian korostamiseen on seuraava: jos ihmiset käyttävät rakenteita, jotka eivät kuulu yhteiskunnan sanelemien normien

piiriin, niin nämä kaksi asiaa yhdessä - (a) se että ihmiset käyttävät niitä ja (b) se että niitä ei ole opetettu esimerkiksi koulussa - on takuu kyseisten rakenteiden tärkeydestä, eikä suinkaan todiste niiden triviaalisuudesta. Kun huomaamme käyttävämme sellaisia rakenteita, joita emme ole voineet oppia vanhemmilta emmekä koulussa, voimme olla varmoja siitä, että koskettelemme syvästi kieleemme juurtuneita rakenteita emmekä ulkopuolelta tuotuja keksintöjä.

Fillmore argumentoi, että konstruktiokielioppi on parempi kuin esimerkiksi GB-teoria, seuraavasti: tässä näette kymmeniä, jopa satoja⁵ konstruktioita, joita pidetään epäsäännöllisinä tai poikkeuksellisinä. Kuitenkin myös ne täytyy kuvata ja selittää. Toisaalta tässä on formaali kuvaus niistä jokaisesta. Joten, jos formaali kuvaus kielen epäsäännöllisistä konstruktioista on mahdollinen, niin miksi KAIKKIA kielen konstruktioita ei voisi käsitellä samalla tavalla, myös niin sanottuja 'säännöllisiä' rakenteita.

Kun lukee konstruktiokieliopin harrastajien kirjoituksia, ihmettelee usein, minkä takia kirjoittaja 'viit-sii' ahertaa niin paljon yhden melko 'perifeerisen' konstruktion kanssa. Mutta ajatus on, että nämä 'perifeeriset' konstruktioit ovat todellakin erittäin monimutkaisia ja vaativat varsin paljon selityksiä; jos konstruktiokieliopin harrastajat keskittyisivät 'ydinrakenteisiin', muiden mallien edustajat voisivat helposti todeta konstruktiokieliopin olevan paremmin tunnettujen mallien 'notationaalinen variantti'.

6. Esimerkkejä

On melko mahdotonta antaa lyhyitä esimerkkejä siitä, mitä konstruktiokieliopin mukaisessa analyysissä tapahtuu, varsinkin kun rakenteiden mutkikkuus on sinänsä takuu kielioppimallin käyttökelpoisuudesta.

Lyhennetyksi esimerkiksi voisimme kuitenkin ottaa vaikkapa niin yksinkertaiselta tuntuva alueen kuin eri

kielten numeroiden kuvaamisen. Kielen - esimerkiksi suomen tai englannin kielen - numeroiden kuvaamiseen tarvitsemme nimittäin joukon erityisiä semanttisia periaatteita, jotka liittyvät numeroiden nimityksiin. Tarvitsemme

- yhteenlaskua: $7 + 10 = 17$ (seven + teen)

$20 + 3 = 23$ (kaksikymmentä + kolme)

- kertolaskua: $7 \times 10 = 70$ (seven x ty

seitsemän x kymmentä)

- vähennyslaskua: (2 pois 10:stä = 8

kah deksan; mutta vrt. Häkkinen 1983)

- ja erityisiä leksikalisoituneita muotoja: twelve (eikä *twoteen) ja thirty (eikä *threety).

Kiinnostavaa on, että tuskin kenenkään mielestä tavanomaisia kielen sääntöjä pitäisi laatia niin, että myös yllä olevat periaatteet tulisivat luonnolliseksi osaksi näitä sääntöjä. Kuitenkaan numeraalilausekkeet eivät ole mitään vierasta ainesta kielessämme. Sen näkee siitakin, että numeraalilauseketta - ja jopa sen eri osia - voidaan taivuttaa samalla tavalla kuin sen pääsanaa: kolmessakymmenessäviidessä huoneessa.

'Numeroiden kieli' on melko yksinkertaista siihen verrattuna, minkä koneiston tarvitsemme kuvaamaan konditionaalisia rakenteita (vrt. Fillmore 1987), todenvastaisia rakenteita (vrt. Fillmore 1985) ja vaikkapa suomen 'mitä-sitä-rakennetta'. Viimeksi mainittu rakenne vastaa englannin BCHF-konstruktiota (Fillmoren nimitys): The Bigger they Come, the Harder they Fall. Täydellinen kuvaus tästä rakenteesta - sekä suomessa, että englannissa - vaatii erittäin ison koneiston erityisselityksiä. Lausetyyppi Mitä enemmän syöt, sitä paksummaksi tulet koostuu kahdesta samanlaisesta osasta ('mitä ...', 'sitä ...'), jotka vuorollaan myös koostuvat kahdesta osasta ('mitä/sitä + KOMPARIITIIVI' ja 'VP'). Tavallisesti suomen kielen lauseet eivät noudata tämän tapaisia rinnakkaisuuksia. Huomattakoon myös, että komparatiiveja ei seuraa mitään kuin-konjunktiota, konstruktion

pääosien tempuksien ja modaliteettien pitää olla samansuuntaisia, jne.

Vielä mutkikkaampia selityksiä kuin mitä-sitä-rakenteen kohdalla tarvitaan kuvaamaan idiomeja tai vaikkapa jokapäiväisiä kohteliaisuusfraaseja kuten englannin How do you do? ja suomen Päivää päivää! Konstruktiokielioppi hyväksyy myös kahden tai useamman rakenteen yhtäaikaisen sovelluksen monimutkaisen lauseen kuvaamisessa. Ehkä suomen rakenne me + 'passiivi' voitaisiin muodollisesti kuvata kahden rakenteen tulokseksi. Rakenteella tosin on oma merkityksensä ja se muodostaa itsessään kokonaisuuden eli konstruktion nykysuomessa (vrt. myös Östman 1981).

7. Lopuksi

Konstruktiokieliopin harrastajien työtapana on siis se, että he haluavat näyttää, miten paljon erilaisia konstruktioita kaikissa kielissä todella on. Konstruktiot täytyy nähdä autonomisina tai ainakin puoleksi autonomisina syntaktisina entiteetteinä, mutta ne ovat silti vuorovaikutuksessa sekä toistensa että muiden kieliopin periaatteiden kanssa.

Yllä mainitut esimerkit, kuten englannin kohteliaisuuskaava ja suomen mitä-sitä-konstruktio, ovat selvästi rakennettavissa tai generoitavissa kieliopin muiden rakenteiden ja periaatteiden avulla, mutta ne ovat ikään kuin erikoistuneet palvelemaan vain tiettyjä semanttisia ja pragmaattisia päämääriä. Fillmoren mukaan tämä on itse asiassa vasta alku. Konstruktioina voidaan myös parhaiten kuvata lohkorakenteet, topikalistukset, kysymyslauseet, komparatiiviset rakenteet, jne. Jos näin tosiaan on, voimme loppujen lopuksi yhtä hyvin käsitellä KOKO syntaksia konstruktioiden vaikutuksen tuloksena.

*

Esitin alussa, että lingvistiikan ihannepäämääränä voisi hyvinkin olla kaikkien kielitieteilijöiden hyväksymä perimmäinen ratkaisu kieltä koskeviin ongelmiin. Tämä

edellyttää kuitenkin, että lingvistien kielen struktuuria, merkitystä ja funktiota kuvaavat mallit jotenkin sopivat yhteen. Ehdotin omana mielipiteenäni myös, että pragmatiikkaan sopisi melko hyvin sija- ja relaatiokieliopin yhdistelmän tapainen teoria.

Luonnollisesti seuraava kysymys onkin: onko konstruktikielioppi varteenotettava ehdokas tämäntapaiseksi teoriaksi? Mielestäni on. Pragmatiikassa ja semantiikassa on jo monta vuotta työskennelty periaatteena, ettei ihminen generoi jokaista lausetta erikseen vaan säilyttää muistissaan paljon lingvististä tietoa myös kokonaisina rakenteina. (Vrt. esimerkiksi Leinonen & Östman 1983 ja siinä esiintyvä lähdeviitteiden luettelo.) Prosodian puolella Dwight Bolinger on jo puolen vuosisadan ajan puhunut kokonaisuuksien tärkeydestä. Tähän joukkoon voimme nyt myös toivottaa tervetulleeksi syntaktisia rakenteita eksplisiittisesti kuvaavan konstruktikieliopin.

Odotan kiinnostuneena konstruktikieliopin seuraavaa askelta.

Viitteet

*Olen erittäin kiitollinen Urpo Nikanteelle ja Kristiina Jokiselle tärkeistä huomautuksista aikaisempaan versioon. Olen itse tietysti yksin vastuussa sanomisistani.

¹Pragmaattisesti valitsemme implisiittisesti esimerkiksi sanan tai lausekkeen pragmaattisen roolin, eli funktion, Koherenssi-, Kohteliaisuus- ja Mieliipideparametreillä (vrt. Östman 1986b); valitsemme sanan tai lausekkeen retorisen roolin fokuseksi, topiikiksi, uudeksi informaatioksi, jne.

²Kuten olen todennut, selostukseni sekä esimerkkini perustuvat usein keskeneräisiin käsikirjoituksiin, joten yksityiskohdissa ne voivat hyvinkin olla epäluotettavia. Tämä pätee ennen muuta esittämiini laatikkodiagrammeihin. (Kuviossa 'MAX(+)' ja 'MAX(-)' tarkoittavat 'maksimaalista' ja 'ei-maksimaalista'; tässä tapauksessa: 'maksimaalinen NP' ja 'ei-maksimaalisen NP:n pääkonstituentti'.)

³Jätän suuren osan eri konstruktoiden yksityiskohtia vaille selitystä. Kommenteillani haluan antaa jonkinlaisen kuvan siitä monimutkaisuudesta, joka piilee konstruktiokieliopissa, ja siitä yksityiskohtaisuuksien runsaudesta, johon Fillmore ja hänen kollegansa ovat perehtyneet kehittäessään tätä mallia. Kuten olen jo maininnut, Fillmore ei ole kehittänyt tätä mallia yksin. Henkilökohtaisesti vain tunnen parhaiten juuri hänen kehityksensä ja ideansa. Siihen ryhmään, joka jo 1980-luvun alussa teki utterasti työtä Fillmoren kanssa ja on siten tavallaan vastuussa kehityksen suunnasta, kuuluivat muistaakseni aktiivisesti ainakin Paul Kay, George Lakoff, Mark Gavron, Farrell Ackerman, Mary Catherine O'Connor, Amy Dahlstrom, Tom Larsen ja Knud Lambrecht.

⁴Persuade-sanan toinen konstruktio on 'X PERSUADE Y THAT S'.

⁵Yhdessä käsikirjoituksessaan hän jopa sanoo, ettei ihmettelisi, vaikka niitä olisi tuhansia.

Lähteet

- Fillmore, Charles J., 1968. The case for case. Universals in linguistic theory, toim. Emmon Bach & Robert T. Harms. New York: Holt, Rinehart & Winston. 1-90.
- Fillmore, Charles J., 1985. Syntactic intrusions and the notion of grammatical construction. Berkeley Linguistics Society: BLS 11: 73-86.
- Fillmore, Charles J., 1987. The pragmatics of conditionals. (1987 International Pragmatics Conference, Antwerp, 19.8.1987.) Esitys.
- Fillmore, Charles J. Controllers and controllees in non-infinitival complements. University of California, Berkeley. Käsikirjoitus.
- Fillmore, Charles J. Is linguistic competence knowledge of 'structures' or knowledge of 'rules'? (An introduction to Construction Grammar). University of California, Berkeley. Tiivistelmä esityksestä.
- Fillmore, Charles J. Thoughts on grammatical constructions. University of California, Berkeley. Käsikirjoitus.
- Fillmore, Charles J. & Paul Kay, 1987. Construction grammar. (Linguistic Institute, Stanford University, 5.8.1987.) Käsikirjoitus.
- Häkkinen, Kaisa, 1983. Suomen kielen vanhimmasta sanastosta ja sen tutkimisesta. Turun yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja, 17.
- Jespersen, Otto, 1969/1937. Analytic syntax. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Kay, Paul, 1987. The pragmatics of scalar operators: even. (1987 International Pragmatics Conference, Antwerp, 19.8.1987.) Esitys.
- Leinonen, Marja & Jan-Ola Östman, 1983. Passive patterns in Russian and Swedish. Papers from the Seventh Scandinavian Conference of Linguistics, 1, toim. Fred Karlsson. Department of General Linguistics, University of Helsinki (Publications, no.9). 175-198.
- Perlmutter, David & Paul Postal, 1977. Toward a universal characterization of passivization. Berkeley Linguistics Society: BLS 3: 394-417.
- Östman, Jan-Ola, 1981. The Finnish 'passive' and relational grammar. Chicago Linguistic Society: CLS 17: 286-294.
- Östman, Jan-Ola, 1986a. Pragmatics as implicitness. An analysis of question particles in Solf Swedish, with implications for the study of passive clauses and the language of persuasion. Tohtorinväitöskirja, University of California, Berkeley. Ann Arbor, MI: University Microfilms International, 86-24885.
- Östman, Jan-Ola, 1986b. Pragmatiikka kielellisenä impliisittisyytenä. Näkökulmia kielentutkimukseen, toim. Esa Itkonen. Helsinki: Suomen kielitieteellisen yhdistyksen julkaisuja, 13: 50-58.